

Medzinárodné organizácie: Slovensko prijíma zmeny, ktoré budú chrániť korupciu, nie jej oznamovateľov

Tlačová správa

Glasgow 8. januára 2024

Medzinárodné organizácie vyzývajú poslancov slovenského parlamentu, aby odmietli navrhované zmeny v zákone o ochrane oznamovateľov korupcie. Ak ich Slovensko prijme, významne sťaží odhaľovanie korupčných trestných činov a obmedzí práva „whistleblowerov.“ K výzve sa pridali aj slovenské mimovládne organizácie Nadácia Zastavme korupciu a Transparency International Slovensko.

Whistleblowing International Network (WIN) so sídlom v Glasgowe sa v pondelok listom obrátilo na členov vlády, predsedu parlamentu Petra Pellegriniho, poslancov a poslankyne, aby stiahli, prípadne neschválili vládnu novelu zákona. Prekáža im, že ochranu už nebudú mať policajti, celkovo dôjde k jej oslabeniu, pričom navrhované zmeny môžu byť aj v rozpore so smernicou EÚ. WIN je medzinárodná sieť, ktorá združuje organizácie venujúce sa whistleblowingu, ľudským právam a boju proti korupcii. List podpísalo 27 organizácií z celého sveta, vrátane slovenských Transparency International Slovensko a Nadácie Zastavme korupciu.

„Smernica EÚ o whistleblowingu bola prelomovým nástrojom boja proti korupcii a útok slovenskej vlády na ochranu oznamovateľov je nezákonnou obranou korupcie,“ uviedol Tom Devine z WIN.

Zmyslom smernice bolo podľa neho chrániť vládu zákona, čo je nemožné, ak polícia nemá právo odhaľovať pravdu, kamkoľvek vedú dôkazy. *„Najviac poburujúce je, že ak zmeny prejdú, Slovensko bude jedinou krajinou, ktorá nebude chrániť oznamovateľov, kým vláda sama nebude súhlasiť, že odhaľovanie jej korupcie je ‚nevyhnutnosťou.‘ Navrhovaná legislatíva zmení zákon, ktorý chráni oznamovateľov, na zákon, ktorý chráni korupciu,“* konštatoval Devine, ktorý bol právnym expertom pri tvorbe legislatívy o ochrane oznamovateľov v 14 krajinách sveta.

Podľa WIN vyňatie policajtov spod ochrany nemá oporu v smernici EÚ. Vládny návrh tiež ruší minimálnu ochranu oznamovateľov, ku ktorej sa Slovensko zaviazalo, zavedením podmienky takzvanej „nevyhnutnosti.“ Teda, že oznámenie musí byť nevyhnutné pre objasnenie trestnej činnosti, čo na začiatku (ešte pred začatím vyšetrovania) nie je možné posúdiť. Rovnako tak aj ustanovenie o "zdanlivom" zneužívaní oznamovania je príliš subjektívne a otvára priestor pre ľubovoľné odobratie ochrany. Spôsob, akým Slovensko legislatívu prijíma – narýchlo a bez diskusie, je rovnako v rozpore s pravidlami EÚ a môže mať vážne následky pri obmedzení finančnej podpory Slovenska, varuje WIN.

K stanovisku sa pridali aj slovenské organizácie. *„Súčasnú podmienku ochrany oznamovateľov, vrátane zriadenia príslušného úradu, začala pripravovať ešte predošlá vláda Roberta Fica a odobril kabinet Petra Pellegriniho. Keď im teraz aktuálne prípady politicky nevyhovujú, vlastné pravidlá a úrad obchádzajú a bez riadnej diskusie idú meniť legislatívu, dokonca retroaktívne. Hoci v zákone by sa dalo čo to povylepšovať, takýto prístup o zodpovednej snahe s prihliadaním na verejný záujem, nevypovedá,“* hovorí riaditeľ Transparency International Slovensko Michal Piško.

Podľa Nadácie Zastavme korupciu je navrhovaná úprava míľovým krokom späť, pokiaľ ide o boj proti korupcii. *„Slovensko bolo v ochrane oznamovateľov tigrom v Európe, keď prejdú navrhované zmeny spolu s nižšími trestami za korupciu, rušením Úradu špeciálnej prokuratúry, môžeme sa rovno vyhlásiť za raj pre organizovaný zločin,“* uviedla riaditeľka Nadácie Zuzana Petková.

Kontakty:

Anna Myers, Whistleblowing International Network, +44 7598 109114

Zuzana Petková, Nadácia Zastavme korupciu, 0910 697 456

Michal Piško, Transparency International Slovensko 0905 840 421